

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ប្រធានអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍

សុន្ទរកថា

ឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី រៀង មូលី ប្រធានអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍
ក្នុងពិធីបើកសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិស្តីពីការរួមចំណែកនៃវិស័យឯកជន
ក្នុងបញ្ហាសុខភាព និងការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍

សណ្ឋាគារ កាំបូឌីយ៉ាណា
ថ្ងៃទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩

- លោក Yann Derriennic នាយកប្រចាំប្រទេសនៃអង្គការ Health Policy Plus នៃ USAID
- លោកវេជ្ជបណ្ឌិត សុខ ប៊ុណ្ណា ប្រធានការិយាល័យសុខាភិបាលសាធារណៈ និងអប់រំនៃទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ជាតិរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំកម្ពុជា
- លោក អ៊ឹង ប៊ុលីន តំណាងលោកស្រីវេជ្ជបណ្ឌិត Vladanka Andreeva នាយកអង្គការយូអិនអេដស៍ប្រចាំកម្ពុជា
- ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា ឯកឧត្តម លោកជំទាវ លោក លោកស្រី តំណាងស្ថាប័នរាជរដ្ឋាភិបាល ដៃគូអភិវឌ្ឍ សង្គមសុវិល
- លោក លោកស្រី ទីប្រឹក្សា អ្នកជំនាញការជាតិ និងអន្តរជាតិ
- លោក លោកស្រី តំណាងប្រជាជនគន្លឹះ

ជាបឋម ខ្ញុំសូមសម្តែងនូវសេចក្តីសោមនស្សរីករាយជាអនេកចំពោះការអញ្ជើញចូលរួមជាអធិបតី ក្នុងពិធីបើក “សិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិស្តីពីការរួមចំណែកនៃវិស័យឯកជនក្នុងបញ្ហាសុខភាព និងការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍” នៅក្នុងថ្ងៃនេះ។ ខ្ញុំក៏សូមស្វាគមន៍យ៉ាងកក់ក្តៅ និងថ្លែង អំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅផងដែរចំពោះ ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា លោក លោកស្រី ដែលអញ្ជើញមកពីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក្រសួងសុខាភិបាល វិស័យឯកជន តំណាង ប្រជាជនគន្លឹះ ជាពិសេស អង្គការ HP Plus The Palladium

PEPFAR/USG ដែលបានផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកទេសក្នុងការរៀបចំសិក្ខាសាលា ដ៏មានសារៈសំខាន់ នេះ។

កាលពី៣ថ្ងៃមុននេះ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន** បានថ្លែងក្នុង កិច្ចប្រជុំ អេស្តាប់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UN-ESCAP) លើកទី៧៥ ថា កម្ពុជាបានសម្រេចនូវ កំណើន សេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំ ៧,៧%ប្រចាំឆ្នាំក្នុងរយៈពេល២ទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ ហើយបានក្លាយជា ប្រទេស មានសេដ្ឋកិច្ចរីកលូតលាស់លឿនបំផុតមួយនៅក្នុងពិភពលោក និងបានប្តូរចំណាត់ថ្នាក់ពី ប្រទេស ដែលមានចំណូលទាប ទៅជាប្រទេសដែលមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាបក្នុងឆ្នាំ២០១៥។ អត្រា នៃភាពក្រីក្រនៅកម្ពុជាបានបន្តធ្លាក់ចុះពី៥៣%ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ មកនៅត្រឹមប្រមាណជា១០% បើតាម ការប៉ាន់ស្មានថ្មីៗនេះ។ ចេញពីសមិទ្ធផលនេះ ខ្ញុំសូមឆ្លៀតយកឱកាសនេះ ថ្លែងអំណរគុណ ចំពោះ វិស័យឯកជន តាមរយៈទម្រង់នៃការគាំទ្រជាច្រើន ជាពិសេសការផ្តល់អំណោយដល់ កាកបាទក្រហម កម្ពុជា និងការគាំទ្រដល់វិស័យថែទាំសុខភាពនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការចូលរួមចំណែកនេះ បានជំរុញឱ្យមានចីរភាព និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្រិតខ្ពស់ ងើតការងារដល់ កម្មករកម្ពុជា និងបង្កើន តម្លៃបន្ថែមក្នុងចរន្តសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងបង្កើនចំណូលសមស្របជូន ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាទៀតផង។

ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អូនកុខកញ្ញា លោក ឧកញ្ញា លោក លោកស្រី

កម្ពុជាជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេស៧នៅលើពិភពលោក ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ ថា បានសម្រេចគោលដៅ ៩០ ៩០ ៩០ ក្នុងឆ្នាំ២០១៧។ យោងតាមការប៉ាន់ប្រមាណស្ថិតិ (ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩) កម្ពុជាមានអ្នករស់នៅជាមួយមេរោគអេដស៍ ៧៣.៥៥២នាក់ ដែលបច្ចុប្បន្ន ៨១% នៃអ្នកទាំងនោះ បានដឹងពីស្ថានភាពជំងឺរបស់ពួកគេ ហើយ៩៩%នៃអ្នកបានដឹងថាបាន ឆ្លងមេរោគ អេដស៍បានទទួលការព្យាបាលឱសថប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ និងតាមការប៉ាន់ប្រមាណ អ្នកដែលបាន ទទួលការព្យាបាលចំនួន៧៩% មានកំហាប់មេរោគអេដស៍នៅក្នុងឈាមតិច។ អ្នក រស់នៅជាមួយ មេរោគអេដស៍ប្រមាណ ១០.០០០នាក់មិនត្រូវបានតាមរក និងមិនទាន់បាននាំយក មកដាក់ចូលក្នុង ប្រព័ន្ធថែទាំជំងឺអេដស៍ ហើយការកើនឡើងនៃការឆ្លងថ្មីគឺភាគច្រើនត្រូវបាន រកឃើញក្នុងចំណោមយុវវ័យ ជាពិសេសក្រុមបុរសរួមភេទជាមួយបុរស និងអ្នកផ្លែងភេទ។

បញ្ហាប្រឈមដែលមិនបានរំពឹងទុកក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍ គឺ ស្ថានភាពដែលដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ កំពុងដកជំនួយហិរញ្ញវត្ថុគាំទ្ររបស់ពួកគេ នៅក្នុងពេលដែលយើង ប្តេជ្ញា បញ្ចប់ការឆ្លងរាលដាលមេរោគអេដស៍នៅឆ្នាំ២០២៥។ អស់រយៈពេលជាង៣ទសវត្សរ៍កន្លង មកនេះ យើងបានខិតខំអនុវត្តនូវកិច្ចអន្តរាគមន៍ដែលមានលក្ខណៈថ្លៃប្រខិត ដោយដាក់បញ្ចូលការ ឆ្លើយតប មេរោគអេដស៍ទៅក្នុងប្រព័ន្ធសុខាភិបាលដែលមានស្រាប់ និងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម។

ប្រឈមមុខជាមួយអន្តរកាលដែលយើងជួបប្រទះនេះ ខ្ញុំសូមជម្រាបជូន ឯកឧត្តម លោក ជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា លោក លោកស្រី ថា កាលពីថ្ងៃទី២១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩ កន្លង ទៅនេះ ដោយមានការឯកភាពពី **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រី ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានចេញលិខិតជូនដំណឹង លេខ២១៣ស.ជ.ណ ដាក់ ចេញនូវវិធានគោលនយោបាយ ៦ចំណុចក្នុងការជំរុញឱ្យមានភាពជាម្ចាស់ប្រទេស និងចីរភាពរយៈ ពេលវែងក្នុងការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍ តាមសំណើរបស់ក្រុមប្រឹក្សាគោល នយោបាយរបស់អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍។

ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា លោក លោកស្រី

នៅក្នុងស្មារតីនៃកិច្ចសហការពហុវិស័យ ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ជូនឡើងវិញថា **សម្តេចអគ្គមហា សេនាបតីតេជោ** នាយករដ្ឋមន្ត្រី បានអំពាវនាវដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ឱ្យចូលរួមជាចលនា ជាតិលុបបំបាត់ការឆ្លងរាលដាលមេរោគអេដស៍នៅកម្ពុជាឱ្យបានត្រឹមឆ្នាំ២០២៥។ ជាមួយចក្ខុវិស័យ របស់ **សម្តេចតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី** អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ មានទិសដៅដាក់ឱ្យ ដំណើរការនូវបេសកកម្មជាតិមួយ ដើម្បីបង្កើនភាពជាដៃគូជាមួយវិស័យឯកជន មិនត្រឹមតែការរួម ចំណែកពីសាធារណៈដែលមានទំនួលខុសត្រូវសង្គមប៉ុណ្ណោះទេ តែជាភាពជាដៃគូ ដែលអាចកែលម្អ សុខភាពរបស់យុវជន និងផ្តល់សេវាថែទាំសុខភាព ពាក់ព័ន្ធនឹងមេរោគអេដស៍ ជំងឺអេដស៍ផងដែរ។

ជាច្រើនទសវត្សរ៍កន្លងទៅនេះ កាកបាទក្រហមកម្ពុជាបានចលនាគាំទ្រពីស្ថាប័នសប្បុរស ធម៌ និងសប្បុរសជននានា ដែលភាគច្រើនចេញពីវិស័យឯកជន ដើម្បីផ្តល់ជំនួយមនុស្សធម៌ជួយ អ្នកដែល រងផលប៉ះពាល់ ឬរងគ្រោះដោយសារគ្រោះមហន្តរាយ ឬហានិភ័យផ្សេងៗ ដោយគ្មាន ការរើសអើង ជាតិសាសន៍ ជំនឿសាសនា ទំនោរនយោបាយ និងគ្មានទុកអ្នកណាម្នាក់ចោល ឡើយ។ នៅថ្ងៃទី៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩ ក្នុងទិវាកាកបាទក្រហម និងអង្គចន្ទក្រហម លើកទី ១៥៤ ក្រោមពាក្យស្លោក “កាកបាទក្រហមកម្ពុជានៅគ្រប់ទីកន្លែង និងសម្រាប់មនុស្ស ទាំងអស់គ្នា” កាកបាទក្រហមកម្ពុជា អាចធ្វើចលនាប្រភពធនធានជាង២០លានដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក សម្រាប់ គោលបំណងខាងលើនេះ។

លើសពីនេះទៀត មគ្គុទ្ទេសក៍ភាពគំរូរបស់ **សម្តេចកិត្តិព្រឹទ្ធបណ្ឌិត ប៊ុន រ៉ានី ហ៊ុនសែន** ត្រូវបាន ទទួលស្គាល់ដោយកម្មវិធីរួមអង្គការសហប្រជាជាតិប្រយុទ្ធនឹងមេរោគ អេដស៍ ជំងឺអេដស៍ និងតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកនៅខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៦ថាជា ឥស្សរជនឆ្នើមថ្នាក់ជាតិក្នុង ការឆ្លើយតបនឹង មេរោគអេដស៍ និង ជំងឺអេដស៍ ដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងធំធេង ក្នុងការធ្វើឱ្យ មានការយល់ដឹង ការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថ និងការថែទាំ និងគាំទ្រដល់ការព្យាបាលមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍ រួមទាំងការប្រឆាំងនឹងការម៉ាកងាយ និងការរើសអើងចំពោះអ្នករស់នៅជាមួយ

មេរោគអេដស៍ និង ក្រុមគ្រួសាររបស់ពួកគេផងដែរ។ លើសពីនេះ មានឧទាហរណ៍នៃការចូលរួមពីវិស័យឯកជនពីដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមនៃការឆ្លងរីករាលដាលមេរោគអេដស៍ ដោយការបង្កើតសម្ព័ន្ធធុរកិច្ចកម្ពុជាស្តីពីជំងឺអេដស៍ ដូចជាការឆ្លើយតបពីរោងចក្រកាត់ដេរ រួមជាមួយនឹងគោលនយោបាយមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍នៅកន្លែងធ្វើការនៃក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ការចូលរួមពីក្រុមហ៊ុន ទូរគមនាគមន៍ ជាមួយនឹងការរីករាលដាលមេរោគអេដស៍នៅក្នុងព្រះរាជពិធីបុណ្យអុំទូក បណ្តែត ប្រទីប និងសំពះព្រះខែ អកអំបុក និងទិវាពិភពលោកប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ ការផ្តល់អំណោយជា ឱសថប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ និងស្រោមអនាម័យពីក្រុមហ៊ុនផលិតឱសថ។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ មានការកត់សម្គាល់ថ្មីៗនេះថា កំណើនសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំរបស់កម្ពុជា មិនទាន់បានឆ្លើយតបនឹងការវិនិយោគសាធារណៈក្នុងវិស័យសុខាភិបាលឱ្យសមស្របនៅឡើយទេ (ធនាគារពិភពលោក បច្ចុប្បន្នភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៩)។

ក្នុងន័យនេះ អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ ដោយយោងតាមលទ្ធផលនៃការសិក្សាស្រាវជ្រាវគាំទ្រដោយអង្គការ HP+Palladium ស្នើឱ្យស្វែងរកភាពជាដៃគូសាធារណៈ និងឯកជនតាមទម្រង់ផ្សេងៗ ដើម្បីឱ្យមានការចូលរួមគាំទ្ររបស់ពួកគេក្នុងការថែទាំសុខភាពដោយរួមបញ្ចូលមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍។

ផ្នែកដែលមានសក្តានុពលក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ អាចមានដូចជា៖

1. ការបង្កើតយន្តការក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងវិស័យឧស្សាហកម្ម និងធុរកិច្ច ឯកជនជាមួយអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍
2. ការអំពាវនាវឱ្យមានការចូលរួមពីវិស័យឯកជន តាមរយៈគំរូភាពជាដៃគូនៅក្នុងការផ្តល់ឱសថប្រឆាំងមេរោគអេដស៍ជាមុន (Pre-Exposure Prophylaxis) ធារាវារបង និងម៉ាស៊ីនរាប់ចំនួនមេរោគអេដស៍
3. ការអំពាវនាវឱ្យវិស័យឯកជនដាក់បញ្ចូលការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍ថា ជាផ្នែកមួយដែលផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ក្នុង ផែនការសាជីវកម្មដែលមានទំនួលខុសត្រូវសង្គមសម្រាប់បណ្តាញខាងមុខ។
4. ប្រព័ន្ធតាមដានសកម្មភាពជីវិតមួយ ការប្រើប្រាស់មូលនិធិ ។ល។ អាចត្រូវបានរំលេចបន្ថែមទៀត ហើយដូចជាបង្កើនទំនុកចិត្តលើវិស័យឯកជន ក្នុងការប្រើប្រាស់នូវការរួម ចំណែករបស់ពួកគេ។
5. របាយការណ៍ប្រចាំឆមាស ឬប្រចាំឆ្នាំ អាចត្រូវបានធ្វើការប្តេជ្ញាចិត្តបន្ថែមទៀតក្នុងការផ្សព្វផ្សាយអំពីវឌ្ឍនភាពនៃ គម្រោងកម្មវិធី ដោយរួមទាំងលំហូរមូលនិធិ ចូល និងចេញ និងផលប៉ះពាល់ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង។

6. ឧទាហរណ៍ អាចស្រង់នូវតួនាទីនៃវិស័យឯកជន នៅកម្រិតមូលនិធិសកល និងគំរូផ្សេងៗ ទៀត នៃការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន ជាមួយមូលនិធិសកល។

តាងនាមអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធនឹងជំងឺអេដស៍ ខ្ញុំសូមលើកទឹកចិត្ត ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា លោក លោកស្រី ចូលរួមចំណែកពិភាក្សាឱ្យបានសកម្ម លើ ចំណុចដែលបាន លើកឡើងខាងលើ ដើម្បីអាចឱ្យយើងទទួលបានធាតុចូលក្នុងការសម្រេចទិសដៅ នៃការរួមចំណែកនៃ វិស័យឯកជន ក្នុងបញ្ហាសុខភាព និងការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និង ជំងឺអេដស៍។

ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា លោក លោកស្រី

សម្រាប់រយៈពេល៥ឆ្នាំខាងមុខ នៃផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិទូលំទូលាយ និងពហុវិស័យក្នុង ការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍ ២០១៩-២០២៣ យើងនឹងមមាញឹកក្នុងការស្វែងរក វិធីសាស្ត្រអនុវត្តវិធានគោលនយោបាយ៦ចំណុច ដែលទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រីបានចេញថ្មីៗនេះ ហើយ ការរួមចំណែកពីវិស័យឯកជនអាចជា

វិធានគោលនយោបាយក្នុងការរួមចំណែកផ្តល់ហិរញ្ញវត្ថុដែល

មានការឆ្លើយតបក្នុងការធានាលុបបំបាត់មេរោគអេដស៍ និង ជំងឺអេដស៍នៅឆ្នាំ២០២៥។

នៅទីបញ្ចប់នេះ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះអង្គការ HP+ Palladium ក្រោមគម្រោងកម្មវិធី USG/PEPFAR ដែលបានផ្តល់ជំនួយគាំទ្របច្ចេកទេស និងហិរញ្ញវត្ថុ សិក្សាលើការ រួមចំណែករបស់វិស័យឯកជន ក្នុងការថែទាំសុខភាព និងការឆ្លើយតបទៅនឹងមេរោគ អេដស៍ និងជំងឺ អេដស៍ និងជួយរៀបចំសិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិនេះ។

ខ្ញុំសូមប្រសិទ្ធពរជូន ឯកឧត្តម លោកជំទាវ អ្នកឧកញ៉ា លោកឧកញ៉ា លោក លោកស្រី និងអ្នកចូលរួមទាំងអស់ នូវពុទ្ធពរទាំង៤ប្រការគឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ ពលៈ កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ។

ខ្ញុំសូមប្រកាសបើក “សិក្ខាសាលាថ្នាក់ជាតិស្តីពីការរួមចំណែកនៃវិស័យឯកជនក្នុងបញ្ហា សុខភាព និងការឆ្លើយតបនឹងមេរោគអេដស៍ និងជំងឺអេដស៍” ចាប់ពីពេលនេះតទៅ។

សូមអរគុណ!